Ardal TB Isel – Y camau nesaf

Y mesurau ddaw i rym ar 1 Tachwedd 2021

Am wybodaeth gefndir am y sefyllfa yn yr Ardal TB Isel a disgrifiad o'r holl fesurau, cliciwch ar https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2021-09/ardal-tb-isel-cwestiynau-cyffredin.pdf

Pa fesurau ddaw i rym ar 1 Tachwedd 2021?

Daw cyfres o fesurau newydd i rym ar **1 Tachwedd.** Mae angen ichi wybod am y tri sy'n effeithio ar unedau gofodol CL1, CL2 a GW1. **PWYSIG:** Dim ond **dau** o'r mesurau hyn sy'n ymwneud â'r clwstwr ym **Mhennal**, ardal fach i'r gorllewin o Fachynlleth (gweler y map ar waelod y dudalen):

- **Bydd y tair uned ofodol CL1, CL2 a GW1 sydd yn Sir Ddinbych/Dyffryn Conwy, ond nid clwstwr Pennal, yn cael eu hailgategoreiddio a'u rhoi dros dro yn Ardal TB Ganolradd y Gogledd (ITBAN).** Un o ganlyniadau pwysig hynny yw y bydd gofyn cynnal Profion Cyn Symud (PrMT) cyn symud gwartheg o'r daliad ac na fydd angen cynnal Profion ar ôl Symud (PoMT) ar ôl symud gwartheg i ddaliad o Ardaloedd TB uwch. Cofiwch, **bydd dal gofyn cynnal profion ar ôl symud ar wartheg gafodd eu symud i'ch daliad cyn 1 Tachwedd** o fewn 60-120 diwrnod ar ôl y symudiad, os daethon nhw o ardal TB uwch. Cliciwch ar ddolen GOV.UK i gael rhagor o wybodaeth https://www.gov.uk/government/publications/pre-movement-and-post-movement-tb-testing-of-cattle-in-great-britain

- Bydd angen cynnal profion ychwanegol ar fuchesi sy'n ffinio â daliadau lle mae'r Statws Heb TB Swyddogol wedi'i Ddileu (OTFW). Mae hynny'n golygu os yw'ch buches chi yn ffinio â buches sydd wedi colli ei Statws Heb TB Swyddogol, bydd rhaid i'ch buches chi ddilyn y drefn ganlynol:

  Prawf Cyffiniol (prawf CON), Prawf Cyffiniol 6 mis (prawf CON6), prawf CON6 arall a Phrawf Cyffiniol 12 mis (prawf CON12)

  Mae hyn yn golygu prawf cyffiniol yn unol â'r arfer (CON), prawf cyffiniol ar ôl 6 mis (CON6), prawf cyffiniol ar ôl 6 mis arall (CON6) a phrawf cyffiniol terfynol 12 mis wedi hynny (CON12).

- Ymweliadau "Cadw TB Allan" am ddim o dan y rhaglen Cymorth TB â buchesi sy'n ffinio â buches sydd wedi dal TB ond sydd wedi dangos eu bod yn glir yn y profion uchod. Y Llywodraeth sy'n talu am yr ymweliadau hyn gan filfeddyg swyddogol (eich milfeddyg preifat chi) i drafod sut y gallech wella'ch bioddiogelwch a beth arall y gallech ei wneud i gadw TB rhag heintio'ch gwartheg. Gallwch ddewis eich milfeddyg eich hun cyn belled â'i fod yn filfeddyg swyddogol.

Sut bydda i'n gwybod a yw'r mesurau hyn yn effeithio ar fy fferm i?

Os yw'ch fferm yn un o'r ardaloedd yr effeithir arnyn nhw, byddwn yn anfon llythyr atoch ddechrau mis Hydref i esbonio'r newidiadau dros dro.

Hefyd, edrychwch ar yr eitem nesaf ar Map Data Cymru.

Beth yw Map Data Cymru a sut galla i ei ddefnyddio er fy lles?

Rydyn ni newydd gyhoeddi swyddogaethau TB newydd ar Map Data Cymru. Mae Map Rhanbartholi TB Cymru yn dangos plwyfi, unedau gofodol ac ardaloedd TB ym mhob rhan o Gymru.

Bydd hyn yn helpu ffermwyr i adnabod eu hunedau gofodol wrth chwilio am wybodaeth leol, yn ogystal ag wrth geisio adnabod unedau gofodol eu cymdogion neu ardaloedd sydd â TB.

Ein hamcan yw defnyddio Data Map Cymru i wella'r wybodaeth sydd ar gael i'r diwydiant. Y bwriad yw ychwanegu swyddogaeth chwilio am CPH fel yr oedd ar 'Lle' am ychydig.

I gael help ar sut i ddewis a gweld haenau gwahanol ar fap Rhanbartholi TB Cymru, cliciwch yma.

Ydy'r mesurau hyn yn cynnwys clwstwr Pennal?

O ran symud y tair uned ofodol i'r ITBAN, a'r gofyn i gynnal Profion Cyn Symud, nid yw'r newidiadau hyn yn effeithio ar glwstwr Pennal.

Ond mae'r dau fesur arall, sef cynnal profion ar fuchesi sy'n ffinio â buches sydd â'i Statws Heb TB Swyddogol wedi'i Ddileu (OTGFW) a'r ymweliadau "Cadw TB Allan" trwy'r rhaglen Cymorth TB **yn** effeithio ar fuchesi yn ardal Pennal.

Sut olwg fydd ar y Map Rhanbartholi TB dros dro newydd ar 1 Tachwedd?

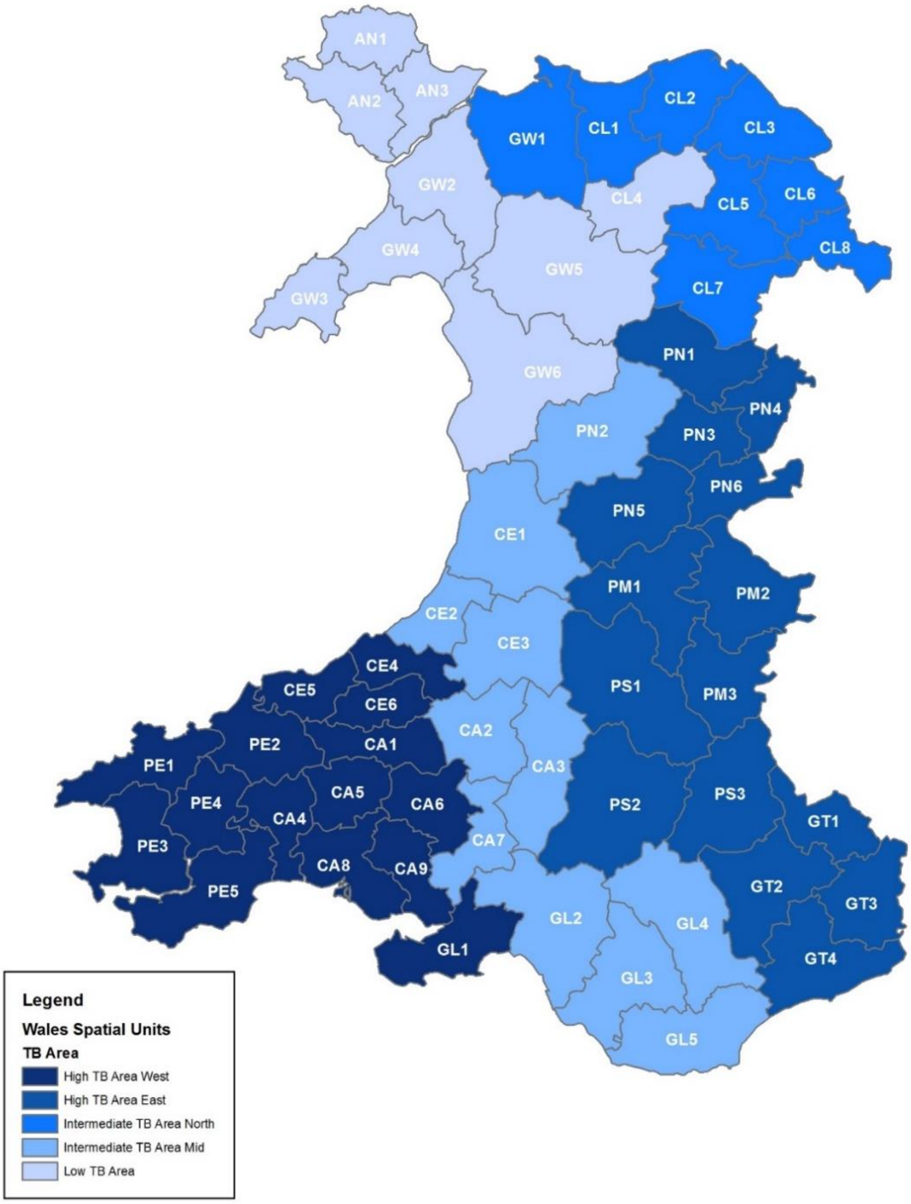

Sut bydd cyflwyno'r gofyn i gynnal Profion Cyn Symud a rhoi'r gorau'r i Brofion Ar ôl Symud yn amddiffyn yr ardal rhag TB o ardaloedd eraill?

Mae'n edrych yn debyg bod TB Gwartheg wedi ymsefydlu yn yr ardaloedd yn Sir Ddinbych a Dyffryn Conwy y mae'r newidiadau hyn yn effeithio arnyn nhw. Un o'r ffyrdd y mae TB yn cael ei drosglwyddo yw trwy symudiadau gwartheg lleol. Mae angen cynnal Profion Cyn Symud felly i helpu i amddiffyn buchesi yn yr ardal hon ac yng ngweddill yr Ardal TB Ganolradd. Mae colli'r Profion ar ôl Symud yn golled gan y gwnaethon nhw wahaniaeth, gyda llai o wartheg yn cael eu symud o ardaloedd risg uwch (er bod cynnal profion ar ôl symud preifat ar wartheg sy'n ymuno â'ch buches o ddaliad risg uwch yn opsiwn o hyd). Rydyn ni eisoes wedi cyflwyno profion croen gwyliadwriaeth ychwanegol mewn buchesi sydd wedi cael prawf gwyliadwriaeth clir ar wartheg â thag o fuches arall ac sydd wedi cael adwaith positif i'r twbercwlin gwartheg. Bydd hynny'n helpu i leihau'r risg i raddau a ddaw gyda gwartheg sydd wedi'u prynu.

Cofiwch, **bydd dal angen cynnal prawf ar ôl symud ar unrhyw wartheg a ddaeth i'ch buches cyn 1 Tachwedd** o fewn 60-120 diwrnod ar ôl y symudiad os daethon nhw o ardal TB uwch.

A fydd angen i fi siarad â fy milfeddyg preifat am Brofion Cyn Symud?

Bydd, oni bai bod y symudiad yn un sydd wedi'i eithrio.

Dylech wneud hynny cyn 1 Tachwedd os ydych am symud gwartheg ar 1 Tachwedd neu'n fuan wedi hynny.

A fydd Profion ar ôl Symud yn dal i gael eu cynnal yn yr ardaloedd y bydd y newidiadau hyn yn effeithio arnyn nhw?

Ni fydd Profion ar ôl Symud yn ofyn cyfreithiol yn yr ardaloedd hyn mwyach. Ond, i fod yn hollol siŵr o statws TB y gwartheg rydych yn eu prynu neu'n dod â nhw adre, gallech ystyried cynnal Profion ar ôl Symud arnyn nhw. Os ydych chi am barhau i gynnal Profion ar ôl Symud, cysylltwch ag APHA cyn trefnu'r prawf â'ch milfeddyg preifat.

Cofiwch, **bydd dal angen cynnal prawf ar ôl symud ar unrhyw wartheg a ddaeth i'ch buches cyn 1 Tachwedd** o fewn 60-120 diwrnod ar ôl y symudiad os daethon nhw o ardal lle ceir mwy o achosion.

Pam ydych chi wedi cyflwyno profion cyffiniol ychwanegol?

Mae buchesi sy'n ffinio â daliad sydd wedi cael TB mewn mwy o berygl o gael TB. Mae defnyddio'r un mesurau gwyliadwriaeth ychwanegol yn yr ITBAN eisoes yn datgelu TB mewn buchesi cyffiniol yn gynt nag a fyddai'n bosibl trwy gynnal profion cyffiniol bob 12 mis. Trwy ddarganfod TB yn gynnar, mae cyfle i reoli'r clefyd rhag lledaenu o fewn y fuches ac yn yr ardal yn gynt.

Pam trafferthu â'r ymweliad "Cadw TB Allan"

Wrth ddelio â TB ac yn wir, ag unrhyw glefyd – *"gwella atal clwy' na'i wella"*. Ni allwn ddweud digon bod dod o dan gyfyngiadau TB oherwydd achos o TB yn gallu cael effeithiau tymor hir a thrwm ar eich buches ac ar eich busnes. Ond mae profiad pob ffermwr o TB gwartheg yn wahanol, gan gynnwys:

- *"Ces i TB unwaith am gyfnod byr gyda dim ond un anifail yn cael adwaith. Dwi ddim wedi cael unrhyw achos arall ers hynny."*
- *"Ces i achos ac roedd rhaid difa 40% o'r gwartheg ar ôl y prawf cyntaf".*
- *"Roedd fy muches yn cadw'n glir bob tro ond yna, dyma fi'n cael achos ym mhob prawf 6 mis wedi hynny."*
- *"Mae TB wedi bod ar fy muches nawr am 5 mlynedd ac rwy'n colli gwartheg ym mhob prawf."*

Mae'r senarios gwahanol hyn oll yn digwydd oherwydd natur gymhleth *M.bovis,* sef yr organeb sy'n achosi TB, a'r ffordd y mae gwartheg yn adweithio i'r haint. Ein cyngor ni i chi yw'ch bod yn cymryd pob gofal i ddiogelu'ch buches rhag TB. Trwy siarad â'ch milfeddyg, fe welwch pa gamau (mawr neu fach) y gallwch eu cymryd i gadw TB allan o'ch buches.

Pam y dylwn ystyried derbyn ymweliad "Cadw TB Allan" gan Cymorth TB.

Y Llywodraeth sy'n talu am yr ymweliadau hyn gan eich Milfeddyg Swyddogol lleol i drafod bioddiogelwch a chamau eraill y gallech eu cymryd i leihau'r perygl i TB heintio'ch buches. Gallai effeithiau TB ar eich buches fod yn dymor hir a thrwm. Felly dylech ystyried unrhyw fesurau allai rhwystro'r clefyd rhag taro'ch gwartheg.

Mapiau Clwstwr Pennal

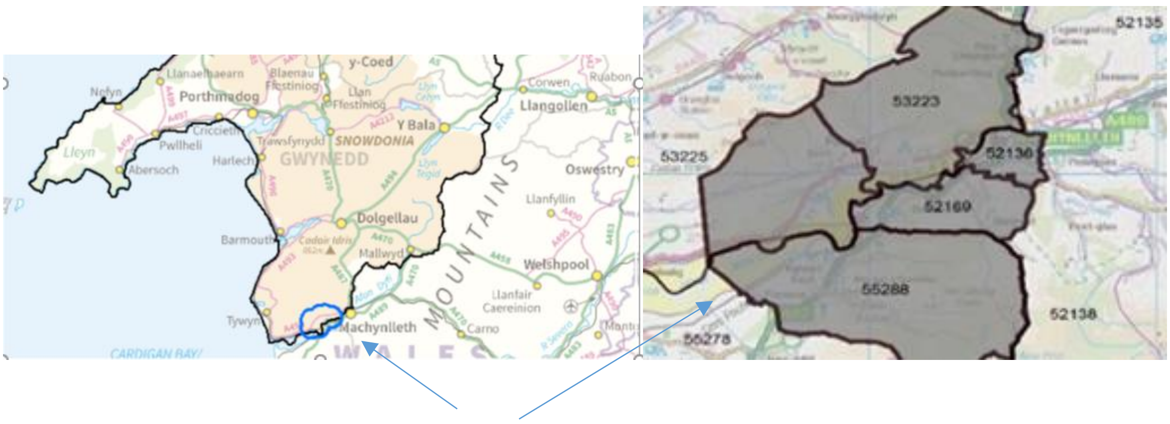

Clwstwr Pennal